

Lágr byl místem vzdoru našeho národa

Je sobota 7. října 2017 a v obci na Hodonínsku byl před sedmdesáti pěti lety nacisty zřízen Internační tábor Svatobořice. Byla válka a Československo dostalo od okupantů název Protektorát Čechy a Morava.

Německo šlapalo okovanou botou po celé Evropě a vítězilo i na východě Evropy. Do okupované republiky padali z leteckých výsadek naši vojáci s cílem rozvrátit a zničit tento otrocký systém. Aby nezískali podporu doma, u svých nejbližších, vymyslela okupační správa onen lágr. Tábor, který si vnitřním režimem nezdal s koncentráky, které již v Evropě ničili životy, přijal dne 17. září 1942 první nedobrovolné obyvatele. Rodinné příslušníky letců RAF, ale i vojáků bojujících na jiných válečných frontách. Byla to i reakce na spáchaný atentát, který ve výsledku popravil R. Heydricha.

Z historie

Šestihektarové místo u Svatobořic sloužilo uprchlíkům před východní haličskou frontou již od roku 1914, když tábor vybudovalo rakousko-uherské mocnářství. Přes 7000 osob zde našlo přístřeší, pak se po válce vrátili domů. Objekty však sloužily dál vystěhovalcům do Ameriky, kteří museli mít na loď v Hamburku potvrzení Karanténní a zdravotnické stanice ze Svatobořic. Za 14 let její existence zde prošlo přes 135 tisíc osob, většinou Slováků.

Poté služby k ubytování poskytly ony baráky rakouským antifašistům, kteří utíkali před Hitlerem do poslední demokratické země v Evropě. Pak po mnichovské zradě tábor posloužil českým uprchlíkům z jižního pohraničí, kteří byli nuceni utéci před Němci při záboru pohraničních oblastí wehrmachtem. Záhy zde byli arestováni i henleinovci bránící mírovému životu v republice. Takže zde došlo k paradoxu, v polovině lágru antifašisté a ve druhé polovině, jen oddělení plotem, jejich pronásledovatelé. Už 15. března 1939 sem přijelo gestapo a zatýkalo! Následně odvezlo antifašisty. Historie objektů však nekončí.

Nejhorším obdobím pro politické vězně a zároveň rukojmí nacistického totalitního režimu byla léta 1942–1945, tedy doba trvání internačního tábora, který byl vlastně zařízením gestapa. Gestapo pod rouškou zařízení ministerstva vnitra rozhodovalo o všem nejen ve správě lágru, ale zejména o osudech v životě internovaných vězňů.

Vězněné zde byly například rodiny generála K. Klapálka, generála L. Svobody, generála A. Hasala, generála A. Špačka, generála J. Svatoně a více než 350 rodin letců RAF. Byla zde řada umělců, malířů, sochařů a dalších významných osobností té doby. Vězněné neminuly otrocké práce. Museli nedobrovolně dít v prostorách Lutína u Olomouce, v Kounicových kolejích, v lágru Pod kaštany v Brně, Bojkovicích a jinde. Bylo jich zde internováno kolem 3500, mnozí z nich po krutých výsleších gestapa museli do Terezína a pak do Osvětimi, kde se jejich kroky navždy zastavily. Tábor byl rozpuštěn gestapem těsně před postupující frontou ve dnech 12. až 14. dubna 1945. Část vězňů v počtu kolem 150 osob, včetně dětí, byla transportována do Plané

nad Lužnicí. Dne 19. dubna ráno Svatobořice osvobodila vojska maršála Malinovského. Tím skončila krutovláda nacistických pohlavárů.

Nezapomenout

Pomníček těmto válečným osudům zde byl postaven v roce 1965 za účasti stovek bývalých vězňů. Později s propracováváním historie tohoto smutného místa u Svatobořic se ukázala jeho typová jedinečnost nejen v republice, ale i v Evropě. Proto vznikla myšlenka ke zřízení důstojnějšího památníku připomínajícího tyto válečné hrůzy. Vždyť táborem v jeho dlouhé 36leté historii prošlo téměř 200 tisíc lidí jedenácti národností Evropy. Jejich osudy navždy poznamenaly toto černé místo u slovácké obce. Nedaleko lágru je starý hřbitov, kde odpočívají stovky zemřelých různých národů.

To se podařilo až v podzimních dnech roku 2017. Události se zúčastnila desítky bývalých vězňů. Nechyběla mezi nimi L. Bodláková z Brna, A. Staňková z Prahy a další. Přijeli i potomci bývalých politických vězňů. Památník Lágru Svatobořice tvoří pomník a muzeum, v němž dominuje model internačního tábora. Morální dluh v dějinách obce, kraje a republiky byl otevřením tohoto důstojného místa vyrovnán. A jak ve svém projevu zdůraznil starosta obce Miroslav Veselý, věřme, že „se toto místo stane mementem na dobu války a útisku.“

Jan Kux, foto Kryštof Kux